

Väljaandja:	Keskkonnaminister
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	28.01.2017
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	15.07.2023
Avaldamismärge:	RT I, 25.01.2017, 9

Riikliku keskkonnaseire programmi ja allprogrammide täitmise nõuded ja kord

Vastu võetud 23.01.2017 nr 3

Määrus kehtestatakse [keskkonnaseire seaduse](#) § 4 lõike 3 alusel.

§ 1. Riikliku keskkonnaseire programm

(1) Riikliku keskkonnaseire programm koostatakse pikaajalise ja järjepideva keskkonnaseisundi seire tegemiseks, et selgitada välja keskkonnaseisundi muutusi ja lahendada rahvusvahelisi ja riikliku tähtsusega probleeme, mis nõuavad jälgimist ja prioriseerimist.

- (2) Riikliku keskkonnaseire programm peab sisaldama:
- 1) allprogrammide seireobjektide taustanalüüsi ja valiku põhimõtteid;
 - 2) allprogrammide nimetusi;
 - 3) kavandatavate tööde kirjeldust;
 - 4) andmeid vastutavate täitjate valiku ja põhimõtete kohta;
 - 5) tegevuste tulemuste kompleksse analüüsi põhimõtteid;
 - 6) programmi elluviimise kava ja selleks ette nähtud vahendeid;
 - 7) võimalikke riskitegureid programmi elluviimisel;
 - 8) näitajaid, mille alusel on võimalik hinnata programmi tõhusust ja edukust.

§ 2. Riikliku keskkonnaseire programmi struktuur

(1) Riikliku keskkonnaseire programm koosneb järgmistest allprogrammidest:

- 1) meteoroloogiline ja hüdrooloogiline seire;
- 2) välisõhu seire;
- 3) põhjavee seire;
- 4) pinnavee seire;
- 5) mereseire;
- 6) elustiku mitmekesisuse ja maastike seire;
- 7) metsaseire;
- 8) kompleksseire;
- 9) kiirgusseire;
- 10) seismoseire;
- 11) mullaseire;
- 12) tugiprogramm.

(2) Allprogrammid jagunevad vajaduse korral alamprogrammideks ja valdkondlikeks seiretöödeks.

§ 3. Allprogrammide ülesanded ja eesmärgid

(1) Meteoroloogilise ja hüdrooloogilise seire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) meteoroloogiliste ja hüdrooloogiliste vaatluste tegemine, asjaomaste andmete kogumine, töötlemine ja edastamine, keskkonda mõjutavate tegurite hindamine, sh prognooside ja hoiatuste koostamine;
- 2) keskkonnaseire allprogrammidele taustandmete tagamine meteoroloogilise ja hüdrooloogilise informatsiooni alusel.

(2) Välisõhuseire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) õhusaaste kauglevi, välisõhu kvaliteedi ja sademete keemilise koostise määramine ja jälgimine ning muutuste prognoosimine, analüüsides nende põhjuslikke seoseid inimtegevuse ja looduslike protsessidega;
- 2) õhusaaste leviku ja inimese tervisele, elukeskkonnale, rajatistele ning loodusmaastikele ja -kooslustele võimaliku kahjuliku mõju kindlakstegemine, prognoosimine ja ennetamine.

(3) Põhjavee seire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) põhjavee kvaliteedi ja kvantiteedi hindamine põhjavee säästliku kasutamise ja kaitse tagamiseks;
- 2) põhjaveele avalduva inimtegevuse mõju kindlakstegemine, põhjavee kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete muutuste jälgimine ja prognoosimine, analüüsid nende põhjuslikke seoseid inimtegevuse ja looduslike protsessidega;
- 3) põhjavee kaitsemeetmete väljatöötamiseks ja tõhususe hindamiseks sisendi andmine;
- 4) põhjavee, sh piiriüleste põhjaveekihtide seisundi ja muutuste hindamine.

(4) Pinnavee seire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) jõgede ja järvede vee kvaliteedi ja ökoloogilise seisundi hindamine hüdroloogiliste, morfoloogiliste, füüsikalise-keemiliste, bioloogiliste, sh kalades ja põhjasetetes määratavate näitajate kaudu, muutuste jälgimine ja prognoosimine, analüüsid nende põhjuslikke seoseid inimtegevuse ja looduslike protsessidega;
- 2) rakendatavate keskkonnakaitsemeetmete väljatöötamiseks ja tõhususe hindamiseks sisendi andmine;
- 3) taustinformatsiooni andmine veekogudesse ja nende lähedusse rajatud või rajatavate ehitiste keskkonnamõju hindamiseks ning majandus- ja puhketegevuse planeerimiseks;
- 4) voolu- ja seisuveekogude, sh piiriveekogude keskkonnaseisundi hindamine.

(5) Mereseire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) Eesti mere, sh sisemeri (rannikuvesi), territoriaalmeri ja majandusvöönd, vee kvaliteedi ja seisundi hindamine hüdroloogiliste, morfoloogiliste, füüsikalise-keemiliste, bioloogiliste, sh elustikus ja põhjasetetes määratavate näitajate kaudu, muutuste jälgimine ja prognoosimine, analüüsid nende põhjuslikke seoseid inimtegevuse ja looduslike protsessidega;
- 2) võimalike ohusituatsioonide kindlaks tegemine ja vältimine;
- 3) mererannikul inimtegevuse ja looduslike tegurite mõjul toimuvate protsesside, sh kulutus ja kuhjumine, jälgimine ja nende arengusuundade selgitamine, muutuste tuvastamine, ranniku arengu prognoosimine ja soovitude andmine ranniku maakasutuse optimaalseks planeerimiseks;
- 4) sisendi andmine rakendatud keskkonnakaitse meetmete tõhususe hindamiseks ja mereressursside kasutamiseks ning taustinformatsiooni andmine ehitiste keskkonnamõju hindamiseks ning majandus- ja puhketegevuse planeerimiseks.

(6) Elustiku mitmekesisuse ja maastike seire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) bioloogilise mitmekesisuse olukorra hindamine ja analüüsimine;
- 2) liikide arvukuses ja levikus ning kooslustes toimuvate muutuste selgitamine, jälgimine ja prognoosimine, analüüsid nende põhjuslikke seoseid inimtegevuse ja looduslike protsessidega;
- 3) maakasutuse mõju selgitamine elupaikadele, maastikel asetleidvate muutuste kindlakstegemine ja jälgimine ning võimalike arengusuundade prognoosimine;
- 4) Euroopa Liidu õigusaktides ja rahvusvahelistes konventsioonides nimetatud liikide populatsioonide ja elupaikade seisundi määramine ning prognoosimine.

(7) Metsaseire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) metsade ja metsamuldade seisundi ja aineringe jälgimine ning toimuvate muutuste selgitamine ja prognoosimine, analüüsid nende põhjuslikke seoseid inimtegevuse ja looduslike protsessidega;
- 2) kliimamuutuste, õhusaaste ja muu inimtegevuse mõju selgitamine metsa ökosüsteemile;
- 3) metsakahjurite leviku kindlakstegemine, jälgimine ja analüüs.

(8) Kompleksseire ülesanded ja eesmärk on väikeökosüsteemide ja valglate bioloogiliste, hüdroloogiliste, keemiliste ja füüsikaliste näitajate pikaajaline jälgimine, et selgitada looduslike tegurite mõju ning kliimamuutuste, õhusaaste ja muu inimtegevuse mõju aineringle ökosüsteemis.

(9) Kiirgusseire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) keskkonnas tekkiva loodusliku ja inimtegevusest tingitud ioniseeriva kiirguse jälgimine ning analüüsimine;
- 2) varajane hoiatamine piiriülese kiirgusohu korral ja hoiatava informatsiooni andmine keskkonna radioaktiivse saastumise kohta.

(10) Seismoseire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) Eestis ja naaberriikidel asetleidvate regionaalsete seismiliste sündmuste registreerimine ja analüüsimine;
- 2) Eesti territooriumil asetleidvate lokaalsete seismiliste sündmuste fikseerimine ja analüüsimine, mis on aluseks ehitiste planeerimisel ja rajamisel või illegaalsete lõhkamiste selgitamisel.

(11) Mullaseire ülesanded ja eesmärk on:

- 1) muldade looduslike ja inimtegevusest tingitud muutuste regionaalsete iseärasuste, muutuste ulatuse ning kultuuristamise ja saastumise mõju mulla talitusele selgitamine;
- 2) muldasid mõjutavate protsesside ja tegurite uurimine ning nende negatiivse mõju vältimise võimaluste selgitamine;
- 3) sisendi andmine rakendatavate kaitsemeetmete väljatöötamiseks ja tõhususe hindamiseks, et oleks tagatud mullastiku hea talituse seisundi püsijäämine.

(12) Tugiprogrammi ülesanded ja eesmärk on:

- 1) riikliku keskkonnaseire programmi üldkoordineerimise ja haldamise tagamine;
- 2) allprogrammide seireandmete kvaliteedikontroll, eri andmekogude ja aruandlusformaatide ühtlustamine ja ühitamine keskkonnaseire andmekoguga, uute infotehnoloogiliste lahenduste rakendamise korraldamine;
- 3) kvaliteetsete seireandmete saamine piiriveekogude ühise keskkonnaseire käigus ja andmevahetuse tagamine;

- 4) eri keskkonnaseire tasandite ja allprogrammide ning seiretööde tulemuste ühitamine ja muu keskkonnainformatsiooniga integreerimise korraldamine;
- 5) erakorralistele sündmustele reageerimine ning täiendavate uuringute vajaduse selgitamine.

(13) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1–11 sätestatud eesmärkidele on nendes lõigetes nimetatud allprogrammide eesmärgiks sisendi andmine rahvusvaheliste nõuete ja kohustuste täitmisel ning informatsiooni edastamisel.

§ 4. Allprogrammi täitmise kord

- (1) Allprogrammide seiretöid võib teha kindlas järjekorras tsükliliselt, kui vastava seire allprogrammi järjepidevus seda võimaldab.
- (2) Seiretsükli pikkus määratakse vastavas allprogrammis, arvestades ka rahvusvaheliste asjakohaste programmide ajakavasid ja aruandlusvajadust.
- (3) Keskkonnaseire seaduse § 4 lõikes 5 nimetatud andmed koos vastutavate täitjate nimistuga avalikustatakse Keskkonnaagentuuri kodulehel.
- (4) Allprogrammides kasutatavad seire- ja mõõtmismeetodid ning -metoodikad kirjeldatakse vastavas allprogrammis.

§ 5. Allprogrammi seirejaamade, -alade või -kohtade valiku põhimõtted

- (1) Allprogrammi seirejaamade, -alade või -kohtade valik peab tagama riigi territooriumil ja mere majandusvööndis ühtlase ja piisava kaetuse seirejaamade, -alade või -kohtadega.
- (2) Seirejaamade, -alade ja -kohtade paiknemise tihedus valitakse seire eesmärkide, rahvusvaheliste nõuete ja kohustuste põhjal. Seirejaamade kohavalikul arvestatakse ka omandisuhteid ja looduslikke tingimusi.

§ 6. Allprogrammi seireandmete kogumise, töötlemise, edastamise ja säilitamise nõuded

- (1) Allprogrammis määratud seireandmeid kogutakse, kasutades mõõtmisi, vaatlusi ja laboratoorseid analüüse ning mudeleid.
- (2) Allprogrammi vastutav täitja või tema volitatud isik edastab seireandmed keskkonnaseire andmekogusse või riikliku keskkonnaseire programmi veebilehel andmeedastusmooduli kaudu etteantud vormil.
- (3) Allprogrammi vastutav täitja või tema volitatud isik esitab seireaastal kogutud andmete põhjal koostatud keskkonnaseisundi hinnangud, ettepanekud ja prognoosid Keskkonnaagentuurile ja Keskkonnaministeeriumile aruandena seireaastale järgneva kalendriaasta 1. märtsiks üldlevinud formaatides.
- (4) Andmeedastuse formaadid ja tingimused täpsustatakse allprogrammi täitmiseks sõlmitava lepingu tingimustes või seiretöö lähteülesandes.
- (5) Seireandmeid säilitatakse keskkonnaseire seaduse kohaselt.

§ 7. Geograafilised koordinaadid

- (1) Seiretöö vahetu täitja peab määrama GPSiga seirejaama, -ala või -koha täpsed geograafilised koordinaadid kohas, kus seiret tehakse.
- (2) Kui seire allprogrammi eripärast tulenevalt tehakse seiret ühel või mitmel seirealal, määratakse alade kesk- või otsapunktide koordinaadid.
- (3) Koordinaadid mõõdetakse seirekohas täpsusega üks kraadisekund või kraadi murdosa.
- (4) Seirejaama koordinaadid esitatakse geograafilise laiuse ja pikkusena (kraad/ minut/sekund) või ristkoordinaatidena (X, Y) tasapinnaliste ristkoordinaatide süsteemis L-EST97.
- (5) Koordinaatidele lisatakse määramisel kasutatud GPS-mõõteseadme mark ja mudel ning mõõtmise kuupäev.
- (6) Seiretöö käigus määratud koordinaadid edastatakse koos kogutud seireandmestikuga keskkonnaseire andmekogusse, märkides, kas tegemist on seirejaama, -ala või -kohaga.

§ 8. Seireandmete kvaliteedi tagamise nõuded

(1) Uute meetodite, meetodikate ja hea laboratoorse praktika kasutamine allprogrammi seiretöodes on lubatud, kui need pole vastuolus keskkonnaseire seaduse §-s 7 nimetatud meetodite või meetodikatega ning on tagatud andmete võrreldavus varasemate seireandmete aegriididega.

(2) Kasutatavad mõõteseadmed ja -aparatuur peavad mõõteseaduses sätestatud ulatuses ja juhtudel vastama selle seaduse nõuetele.

§ 9. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub üldises korras.

Marko Pomerants
Minister

Andres Taliäär
Kantsler